

Československo-sovětská spojenecká smlouva

S ohledem na nezadržitelně se blížící Rudou armádu k nejuvýchodnějším hranicím meziválečného Československa byla **v Moskvě dne 12. prosince 1943** podepsána československo-sovětská spojenecká smlouva, která měla československé reprezentaci garantovat nevměšování sovětské strany do vnitřních československých záležitostí.

erich auerbach phot.

Snímek prezidenta republiky Edvarda Beneše (uprostřed), předsedy Státní rady Prokopa Maxy (vlevo) a státního ministra v Ministerstvu zahraničních věcí Huberta Ripky (vpravo) po prezidentově návratu z Moskvy, kde 12. prosince 1943 podepsal spojeneckou smlouvu mezi ČSR a SSSR

1944, leden 6., Londýn
NA, SR-L, kart. 8

Svrchovanost republiky zajištěna

ČS.-SOVĚTSKÁ SMLOUVA O OBNOVĚ ČS. SVRCHOVANOSTI PODEPSÁNA

V pondělí dne 8. května byla v Londýně podepsána nová čs.-sovětská smlouva o obnově československé státní svrchovanosti na území, které osvobodí Rudá armáda. Smlouva, kterou za čs. vládu podepsal státní ministr dr. Hubert Ripka a za SSSR mimořádný velvyslanec V. Z. Lebedev, nabývá okamžitě platnosti. Znění smlouvy v podstatných částech jsme již uveřejnili v předchozím čísle. Smlouva byla podepsána za souhlasu Velké Británie a Spojených Států.

Tento dokument znovu potvrzuje pevné přátelství a spojení naší země se Sovětským svazem a tvoří další základní pilvř naší budoucí svobody a nezávislosti. Je těžkou ranou, zasazenou nepřáteleům a zrádcům, a novým svorkem, upevňujícím jednotu spojených svobodných národů.

Tentýž den promluvil v československém rozhlasu z Londýna státní ministr dr. Hubert Ripka, který o této smlouvě mezi jiným pravil toto:

„Československá vláda předkládá první plody spolupráce s vládou Sovětského svazu, které přináší spojenecká smlouva z 12. prosince 1943. Ód chvíle, kdy se východní fronta pod mocnými údery Rudé armády přibližila československému území, zabývala se československá vláda myšlenkou, aby se mezinárodní smluvy upravily vztahy mezi vojenskými představiteli sovětských vojsk a veřejnými orgány československými na osvobozeném území Republiky. Vypracovali jsme proto svůj návrh. Sovětské svaz jej přijal beze změny, a Velká Británie i Spojené státy s ním vyslovily souhlas.

Dnes byla tato dohoda podepsána v Londýně. Je prodloužta důchem přátelství, vzájemné důvěry a spojenecké součinnosti. Je to dohoda dvou suverenních států, dohoda rovněž s rovnými. Vyhovuje bojovým úkolům blízké budoucnosti.

„Kde armáda vstupní na území Republiky jako spojenecká armáda, je

jímž jediným úkolem a přáním bude, aby pomohla našemu národu v boji za osvobození vlasti. Československý lid sám rozvine plnou bojovou aktivitu, aby vlastními silami vynal nepřítele ze země a splnil tak povinnost k sobě i k Spojencům. Dohoda respektuje nezadatelná práva Republiky a zajišťuje svrchovanost československých zákonů v oblasti osvobozeného území. Je to první mezinárodní dokument tohoto druhu, který podepsal-okupovaný stát s některými velkými spojenci.

Nesacki sovětské vlády k svrchovanosti československé republiky a jejímu právnímu řádu se projevuje ve všech ustanovených dohodách a zvlášť přesvědčivě v otázce jurisdikce. Jen příslušníci sovětských vojsk budou podléhat právu sovětského velitele. Všechny civilní osoby a příslušníci československé armády budou podléhat jen právu československému a to i tehdy, jestliže by se dopustili trestných činů na vlastním osvo-

bozeném území proti sovětským vojskům. Taková je náplň dohody a její duch.

Československá vláda vzdává díky vládě sovětské za vzácné pochopení a opětný důkaz přátelství, jež projevila spojenecké Republice Československé. Rovněž jsme povděčni vládě britské a americké za přátelské porozumění, které opět osvědčily. Rudá armáda dokončuje přípravu ke konečnému náporu, po jejím boku stojí před branami naší vlasti první československý armádní sbor, gigančické ofenzíva na Západě udeří v brzo jako blesk a všichni Spojenci naplní vzájemné spojenecké povinnosti skutky. Tak se stane i u nás. I Československý lid splní spojeneckou povinnost. Společně, jednotně vojenské operace sítí se v jeden mohlutný proud a odplaví bahno německé vybojnosti, jež dusí evropskou svobodu a kulturu. Po prvé po pěti letech vzdechne svoboda těchto prvích květnových dnech vítězství

DEN UČTOVÁNÍ SE ZRÁDCI SE BLÍŽÍ

USNESENÍ ČS. VLÁDY O ZÁSADÁCH ODPLATY A OČISTY — LIDOVÉ SODY

Nastávající konečná fáze osvobozovacího boje vyžadá si i konečné účtování s válečnými zločinci a zrádci lidu i státu. Mnozí se nedožijí dne soudu, mnozí se pokusí uprchnout nebo jinak se vyhnout odpovědnosti za své zločiny.

Čs. vláda až dosud nepřipravila zákonných textů, podle nichž budou provinilci stíháni a trestáni. Spokojila se zatím usnesením o zásadách, podle kterých by měly lidové soudy při své práci postupovat. Usnesení bylo v uplynulých dnech oznámeno rozhlasem do vlasti. Nepochybně bude cenovým podnětem pro národní výbory a všeobecně pro čs. občany, aby se pokud se tak ještě nestalo, na dílo veřejné odplaty a očisty připravili.

Ve svém usnesení zdůrazňuje vláda zejména tyto body:

HRDELNÍ TRESTY

Zločiny proti státu, jako úklady o republiku, ohrožení její bezpečnosti, prozrazení, zrada státních tajemství, vojenská zrada a násilí proti ústavním činitelům odpykávaly se u nás v mírových dobách pouhými tresty na svobodu, a jen vojenská zrada za okolností zvlášť příšerných se trestala smrtí. Je zřejmé, že všechna taková velezrádná činnost z doby zvýšeného ohrožení republiky musí propadnout zpravdělidu trestu hrdelního, má-li trest být úměrný zločinu. Vláda nepochybuje, že taková je vůle československého lidu.

KDO ŽIVOTY MARIL...

Stejně nestálý by obvyčejné sazby trestního zákona ani u zločinů proti životu, zdraví, svobodě a majetku, pokud byly v době zvýšeného ohrožení republiky páčány ve službách nacismu nebo v jeho prospěch. Všechna tato zablžká a násilnická loupeživá

činnost, a to i tehdy, když měla formu zdánlivě legálních soudů, exekuci a konfiskaci, nebo zdánlivě legálních aktů právních, budiž trestána podle zprůsňených sazeb. Kdo maril životy, životem bude pykat.

Co se týká členu Gestapa, SS-odřídů a vražedných tlup tohoto druhu, budou ovšem především odpovídat za zločiny, kterých se dopustili. Ale kromě toho se bude pokládat za zločín a přísně trestat už pouhá příslušnost k takové zločinecké organizaci.

TRESTY ZA PROPAGACI FAŠISMU

Potrestání musí být také ti, kdo propagovali hnutí, z něhož vzešla zhubná činnost rebelů, vrahů, násilníků a lupičů. Proto bude trestná veřejná propagace nacismu a fašismu, prováděná buď bezprostředně nebo prostřednictvím nacistických a fašistických organizací, zejména však činnost lidí, kteří tiskem nebo na veřejných schůzích obhajovali a vychovali cizí vládu nad naší vlastní nebo nezákonné činy jejích orgánů. Kde se to dalo s úmyslem rozvracet mravní, národní nebo státní vědomí československého lidu, tam zase jen trest nejpršnější bude trestem spravedlivým.

NEPŘÍTELŮ NEVOLNÍKŮ ČI DOBROVOLNÍKŮ?

Trestu neudou ani ti, kdo zneužili tísně způsobené národní, politickou či rasovou persekucí, aby se obhatili na úkor státu nebo jednotlivců.

Vláda v dalším upozorňuje na nesmylnost nacistické propagandy, která straší každého, kdo někdy zvedl ruku k fašistickému pozdravu, pracoval ve zbrojovnách, pracoval na dodávkách, kdo podle nacistických rozkazů ůradoval nebo vyučoval. Běží tu o případy neodoláteineho

donucení, které vylučuje vinu a tedy trestnost. Nebude tedy tresten poštězen nikdo, kdo ve své nucené součinnosti s nepřitelem byl nedobrovolnou obětí a nikoli ochotným, a tudíž zrádným pomocníkem. Lidové soudy rozeznají, kdo dělal jen co musel, kdo byl nepřitelem nevolník anebo dobrovolník.

VINA ZBABELŮ

Očista veřejného života vyžaduje, aby nezůstalo jen při odplatě trestní. Jako vedlejší trest bude ukládána nejen konfiskace majetku, ale také ztráta občanské cti a občanských práv.

Zvláštním řízením budou vyloučeni z veřejné činnosti a veřejného hospodářského života ti, kdo se v době zkoušky nechovali, jak se na věrné a statečné československé občany slušelo, ačkoli je zavazovalo vysoké postavení úřední, vojenské, politické, hospodářské, nebo kulturní, aby byli ostanním občanstvu vzorem. To platí i tehdy, když se tyto osoby neprovinily proti zákonu trestním.

LIDOVÉ SODY

Nacističtí vinilci a spoluvinilci budou souzeni mimořádnými lidovými soudy. Vláda naznačuje, že předsedat by jim měl občanský neb vojenský soudce z povolání a rovněž místopředsedou že by měla být osoba právnické školená. V soudech by zasedali tři soudcové z lidu, jmenovaní vládou a vybráni z osob, které osvědčily věrnost republice na frontě domácí neb válečné. Řízení jež se provede i proti vinkům uprchlým, bude podobné jako před soudy stannými. Proti odsuzujícím rozsudkům nebude opravných prostředků. Proti rozsudkům osvobodujícím bude se moci veřejný žalobce odvolat do tří měsíců k řádnému soudu.

SMRT

NĚMECKÝM OKUPANTŮM! Slovanský výbor v Londýně svolává

Všechny věrné Čechy, Slováky, Karpatské Ukrajince, Poláky, Srbů, Chorvaty, Slovinců, Bulhary, Maďary, Rusy, Bělorusy a Ukrajince na den 25. května 1944 o 7. hodině večerní do

KINGSWAY HALL, LONDÝN

na VŠESLOVANSKOU MANIFESTACI

Tento manifestaci chceme:

1. Dokumentovat jednotu demokratických slovanských složek ve Velké Británii.
2. Posílit boj slovanských národů doma ve vlasti v této rozhodující fázi války.
3. Manifestovat vůli Slovanskva zůstat jednotně v boji i v míru, v díle na vyústě své nezávislosti zemi.
4. Prokázat, že slovanské národy touží po přátelské spolupráci se všemi svobodnými národy světa.

Slovanský výbor v Londýně: P. Maxa, předseda, Stejan Wilanowski, dr. Boris Furlan, dr. Vlado Clementis, místopředsedové, Vil. Nový a Michalo Petrovič, sekretáři. Členové presidia: dr. R. Bičani, Jozka David, Jan Javodžinskí, A. Nikolov, Michael Pavlov, Ivan Perpetiák.

Padlí

na domácí frontě

„Lidový“ soud odsoudil k smrti: Božetu Svatošovou, roz. Vesecovou, a Františka Holého z Tábora, protože po dlouhou dobu i po opatřeních proti naslouchání rozhlasu na krátkých vlnách, poslouchali nepřátelský rozhlas a rozšiřovali jeho zprávy mezi svými známými. Popravy byly vykonány 24. 4. r. 25. 4.

Zvláštní tribunál pražského německého Landgerichtu dne 27. 4. odsoudil k smrti: Františka Hradě, nar. 1899, Antonii Hraděovou, roz. Hraděovou, nar. 1902, Tomáše Řesla, nar. 1910 a Václava Řezského, roz. Štěpánka, nar. 1905 všechny z Prahy, pro ukrývání nepřítelů říše, hledaného Gestapem. Popravy byly vykonány 28. 4.

Zvláštní soud německého Landgerichtu v Praze odsoudil k smrti: Josefku Vaštinu, nar. 1900 z Čes. Trebové pro přechovávání automatické pistole a střeliva; Bedřicha Kozlíka, nar. 1887, Františka Kozlíkovou, roz. Nedžadovou, nar. 1888, oba z Příbramě pro ukrývání 2 nepřátel říše ve svém bytě. Maxa Michla, nar. 1891 v Dažďáněch a Marii Bauerovou roz. Košatou, nar. 1910, oba z Prahy, protože ve svém bytě ukrývali židy, hledané Gestapem pro jejich ilegální politickou činnost a protože je zásobovali potraviny a jinými potřebami, a konečně Antonínu Marhla, nar. 1902 z Parníku u Čes. Trebové pro přechovávání automatické pistole a střeliva. Zvláštní soud něm. Landgerichtu v Brně odsoudil k smrti: Jaroslava Vašíčka, nar. 1922 z Mor. Ostravy, protože odčizil 2 stříelné zbraně a střelivo. Všechny tyto popravy byly vykonány 28. dubna.

SLOVENSKÁ BATERIE K RUDÉ ARMÁDĚ

Sovětské komuniké z 2. t. m. hlásí z třetí ukrajinské fronty (úsek při Černém moři), že k Rudé armádě přešla celá 4. baterie houfnic 1. slovenské motorizované brigády. Velitel baterie předal veliteli X. jednotky Rudé armády 4 houfnice, střelivo, karabiny i revolvery.

Na jiném místě (str. 3) otiskujeme zprávu o partyzánské odvážnosti slovenských vojáků v Oděse. Jeden ke druhému řadí se tak štánky dlouhého již řetězu zpráv, které dokonale ukazují skutečné smýšlení nejen slovenských vojáků, ale všeho slovenského lidu.

VÝZVA K OBČANŮM

Závěrem apleje vláda ke všem občanům, aby už teď chystali všechno, co bude k této odplatě a očištěné akci třeba. Rovněž vzbuzí provinilce, aby se v poslední chvíli snažili bojovným činem proti škůdcům národa zmírnit nebo odčinit, čím se provinili. Vinu ovšem máže odčinit zásluha jen tehdy, když škoda způsobená nepřitelem převyšuje škodu způsobenou národem.

Titulní list periodika Nové Československo informujícím o podpisu československo-sovětské smlouvy o pobytu spojeneckých sovětských vojsk na území ČSR z 8. května 1944

1944, květen 13., Londýn

NA, ZTA, kart. 3559, fasc. 6108

Na smlouvu z prosince 1943 navázala **smlouva z 8. května 1944 o pobytu spojeneckých sovětských vojsk na území Československa**, neboť 8. dubna 1944 již bylo dosaženo hranic Československa na území předválečné Podkarpatské Rusi. Prezident republiky chtěl podobné smlouvy podepsat nejprve se západními spojenci, ti však odmítli.